

9. GAIA: GOBERNUA ETA ADMINISTRAZIOA

Azterketara begira garrantzitsuak:

- Inbestidura
- Gobernua eta funtzioak
- Nola amaitzen den gobernua
- Administrazioa zer den
- Gobernuaren osaketa

1. GOBERNUA ETA GOBERNU SISTEMA PARLAMENTARIOA

- Konstituzioaren 99. Artikuluan arautzen da inbestidura.
- Inbestidurak eta gobernu osaketak hauteskondeetan agertutako borondate orokorra gobernu programa bilakatzeko dute, zeinaren zuzendaritza presidentean pertsonalizatzen baiten.
- Gobernuak: hauteskondeak irabazi dituen gehiengo soziala ordezkatzeko du.
- Gobernua eta presidentea funtzio betearazlearen ordezkariak dira (exekutiboa, legeak aplikatu). ERE Herrialdearen zuzendaritza politikoa egiten du (aurrekontuak egin, lege egitasmoak...).
- Historikoki organo homogeneo eta kolegiatua izan da.
- EK 97:
 - barne eta kanpo politika arautu
 - administrazio zibil eta militarra zuzendu
 - Estatua defendatu.
- Bere EKINBIDEA finkatzen duten printzipioak dira:
 - Kolegialitatea: akordioak kolektiboki deliberatu eta hartzen ditu.
 - Lehendakariaren preeminentzia: gobernuaren bizitza eta ekinbide oro presidenteari bueltan ematen da.
 - Printzipio departamentala: kolegiatua izatea eta lehendakariaren preeminentziari kalte egin gabe, ministroek beren departamenduaren eskuduntza propioa bereganatzen dute.
 - Legalitate printzipioa: konstituzioaren eta legeen arabera funtzionatu behar du.

2. GOBERNUAREN OSAKETA

- Gobernuaren izendapena (99) eta Ministroena (100) ezberdindu behar dira.

Presidentearen inbestidura. inoiz ezin da presidente berri bat izendatu inbestidurarik gabe

- Noiz aplikatzen da?
 - Kongresua berri denean aurreko presidentea bota badute
 - Heriotza aurreko presidentea hil bada
 - Dimisioa edo uko boluntarioa
 - Konfiantza kuestioa galduta, behartutako dimisioa ematen denean (114 CE).
- Prozedura:
 - Erregearen kontsultak alderdiekin. Hautagaia aurkezten du erregeak.
 - Plenoaren aurrean hautagaiak programa politikoa aurkezten du, eta ganberaren konfiantza eskatu. Taldeek beren interbentzioak eta hautagaiak replikatzeko aukera.
 - Bozketa: gehiengo absolutoa lehenean; erlatiboa bigarrean.
 - Ez bada gehiengorik lortzen berriz ere zirkuito bera.
 - Lehen bozketatik 2 hilabete pasatakoan, erregeak gorteak disolbatu eta hauteskunde berriak deituko ditu.

Gobernuaren osaketa eta izendapena

- Behin presidentea izendatu delarik, gainontzeko kideak erregeak izendatzen ditu, presidentearen proposamenaz (loteslea).
- Kongresuak ez du izendapen hauetan interbenitzen.
- Presidenteak erabateko askatasuna du.
- EK 98 art: osaketa
 - Presidentea
 - Ministroak
 - Eta aukeran, presidenteordeak (ez da derrigor).

3. GOBERNUAREN FUNTZIOAK

Zuzendaritza politikoa

- Gobernuaren funtzioa ez da soilik exekutiboa. Orokorrean estatuaren zuzendaritza politikoa aurrera darama: estatu organoek bete beharreko helburuen finkapenean datza. Bere funtzio nagusia da. Tradizionalki.
- Funtzio horretan Konstituzioari eta ordenamendu juridiko osoari lotzen zaio.

Gobernuak egiten duen guztia konstituzioak onartua izan behar da.

Barne politikaren zuzendaritza funtzioa

- Gobernuak bere programaren helburuak planifikatu eta betearazten ditu estatu barruari begira.
- Zertan datza?
 - Ahalmen normatiboan parte hartzen du: ekimen legegilea du, gorteekin batera legislatzen du, erregelamendu ahalmena betetzen du.
 - Politika ekonomikoaren zuzendaritza: aurrekontuen elaborazioa, planifikazio ekonomikoko proiektuak...
 - Organo/Erakunde konstituzional ezberdinekiko harremanak: gorteekiko, beren disoluzioa, hauteskundeen deia eta abar; herriarekiko, erreferendumak; koroarekiko, berrespenak eta informazioa; auzitegi konstituzionalarekiko konstituzio kontraktotasun helegiteak, legeen suspentsioak...
 - Ohiz kanpoko egoeratan:
 - Alarma, salbuespen eta setio egoerak aldarrikatu.
 - EK 155 art: erkidego autonomoak behartu, interes orokorraren mesedetan.

Kanpo politikaren zuzendaritza funtzioa

- Bi gauza aintzat hartu behar:
 - Erregeak "estatuaren ordezkari goren" duen arren, soilik sinbolikoa da. Kanpo politika gobernuak zuzentzen du.
 - Nazioarteko harremanak estatuaren eskuduntza dira: 149.1.3CE.
Horregatik Trumpek bixitatzen du Macron eta abar

Funtzio betearazlea eta reglamentarioa

- **Reglamentarioa:** lege azpiko arau orokorrak emateko ahalmena.

Reglamentua ez da legea, legeen mailan azkenekoa izango litzateke reglamentua

- **Betearazlea:** ordenamenduaren aplikazioa.

Administrazio zibil eta militarren zuzendaritza eta estatuaren defentsa

- **Administrazio zibila:**

- Antolaketa
- Goi karguen izendapena
- Poliziaren zuzendaritza
- Helegite administratiboen erresoluzioa
- Gobernu delegarien izendapena, erkidegoetan estatu administrazioa zuzentzeko.

- **Administrazio militarra eta estatuaren defentsa.**

- Indar armatuen zuzendaritza, sinbolikoki mando supremoa erregea den arren.
- Gerra deklarazioak erregeak egiten ditu, Kongresuaren baimenaz. Hori bai, erregearen aldarrikapenak presidentearen berrespena behar du.

4. GOBERNUAREN AMAITZEA. JARDUNEKO (CESE) GOBERNUA

Gobernuak fecha de caducidad ere badu:

- EK 101 art.: Arrazoiak finkatzen dira:
 - Hauteskunde orokorren ondotik
 - Konfiantza parlamentarioa galdu denean (zentsura ala konfiantza mozioa) Rajoyri pasa zitzaiona, berarekin bere gobernu osoa joan zen
 - Presidentearen dimisioa ala heriotza.

- Erregeak dekretatzen du presidentearen berrespenaz (hilik badago presidenteordea)
- Gobernuak funtziotan jarraituko du, jarduneko gobernu bezala. Parlamentu edo gobernu berria sortu arte “en funciones” dago, ezin dugu estatu bat gobernurik gabe izan.

Alemaniko hauteskunderen ondoren, partidu ezberdinak negoziatzen 6 hilabete pasa ziren gobernua lortu ziren arte. Angela Merkel zen orduan “en funciones”. Azkenean berriro koalizioa sortu zenean presidentia ofiziala bihurtu zen Angela Merkel.

5. ADMINISTRAZIO PUBLIKOA

- **Definizioa:** Antolakuntza multzo bat da (complejo organizativo), komunitatearen zerbitzura dagoena, eta zuzendaritza politikoko organoen zuzendaritzapean dagoena.
- Organikoki Gobernuarengandik ezberdintzen da.
- Gobernuak zuzentzen du (EK 97 art.).
 - Beraz gobernuak ekinbide politikoa zuzentzen du eta administrazioak betearazi.
- Gobernuak ez du soilik zuzendaritza politiko funtzioa betetzen; era berean administrazioaren organo gorena da. Konkretuki, ministroak administrazioaren gailurrean kokatzen dira, bakoitza dagokion eremuan.
- **Administrazio ezberdinak daude:**
 - Estatuaren administrazio orokorra. Argaltzen joan da, EEAAen mesedetan.
 - Administrazio autonomikoa. Potolotzen joan da.
 - Tokiko administrazioa: udalerrriak eta probintziak.
 - Estatuari lotutako ente edo korporazioak: RTVE... 1 eta 2 kateak gobernuaren menpe daude, gobernuak aukeratzen ditu telebista kateko zuzendariak eta langileak zeintzuk izango diren. Agerian geratzen da albisteen objektibotasuna ez dela bermatuko.

- **Administrazio europearra: Bruselas** European dagoen administrazio espainola litzateke...

- **Kontrola**

- **Jurisdikzio kontenzioso-administratiboaren esku.** Errekurtsoa jartzen baduzu beka ukatu dizutelako, eta berriro ezetz esaten badizute ez dituzulako baldintzak betetzen orduan deitzen zaio kontenzioso-administrativo

- **Indemnizazioak eska daitezke.** Arrazoa ematen badizute eta beka merezi duzula esaten badizute errekurtsoa jarri ondoren, indemnizazioa eska dezakezu zuri sortu dizkizuten kalteak konpentsatzeko.

9.2. Gaia: GORTE NAGUSIEN ETA GOBERNUAREN ARTEKO HARREMANA

- Botere banaketaren garapenean 2 planteamendu nagusi agertu izan dira:
 1. Estatu botere eta erakundeen artean banaketa argi eta sendo bat bilatzen duela (erakunde batez ez du besteen ekintza bultzatu edo oztopatzeko tresnarik). Ameriketako kolonietan agertu zen sistema hau eta Sistema PRESIDENTZIAL esaten zaie eredu hau jarraitu dutenei.
 2. Bigarren planteamenduaren aburuz, botereen nahasmena saihesteko behar dena da botere eta erakundeen arteko lankidetzeta eta oreka bat. Europan agertu zen sistema hau (Ingalaterran) eta Sistema PARLAMENTARIO esaten zaie eredu hau jarraitu dutenei

- Estatu Espainolak monarkia parlamentario (EK 1.3 art) bat izanik botere banaketaren garapenean bigarren planteamendua jarraitzen du.
 - Hau da, botereen nahasmena saihesteko – eta horrela Estatuaren botereen banaketa bermatzeko – botere eta erakundeen arteko lankidetzeta eta oreka bat behar da.
 - Eraitza: Gorte Nagusien eta Gobernuaren arteko harremana sortzen da (EK 108-116 art.)

- **INBESTIDURA (EK 99 art).**
 - Gobernuak INBESTIDURAREN bitartez jasotzen du Parlamentuaren Konfiantza. Gure sisteman Gobernuko Presidenteari (eta ez gobernu osoari beraz) ematen dio Diputatuen Kongresuak konfiantza. Printzipioz helburua da konfiantza hori legegintzaldi osoan mantentzea (4 urte). Baina gertatu daiteke harreman hori kolokan jartzea:
 - Diputatuen Kongresuko kideen parte batek ZENTSURA MOZIOA (EK 113 art) aurkeztu dezakete, Gobernuko presidentea bere kargutik kendu eta beste presidente berri bati kargua ematea proposatuz.

